

YELLOW – THE SORROWS OF BELGIUM II: REX

LUK PERCEVAL & NTGENT

(première 30/09/21)

NTGent

OVER DE VOORSTELLING

Huisregisseur Luk Perceval zoomt in op de Vlaamse collaboratie tijdens WOII. Na de internationaal geprezen filmversie volgt nu eindelijk de live première van 'Yellow'.

In de lente van 2021 ging Yellow in première als theaterfilm, goed voor vier sterren in [The Guardian](#), veel lof voor de cast in [The New York Times](#) én een [selectie voor het Theaterfestival 2021](#). Op 30 september volgt eindelijk de live première in de NTGent Schouwburg.

1933-1936. Een jonge generatie droomt van een nieuwe wereldorde. Velen sluiten zich aan bij de nazi-ideologie en trekken zelfs naar het oostfront. Zijn ze misleid? Of waren ze werkelijk zo naïef? Luk Perceval fileert in zijn trilogie *The Sorrows of Belgium* drie donkere passages uit het Belgische verleden. In deel twee, *Yellow*, kijkt hij terug op de Vlaamse collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog op basis van **een nieuwe speeltekst van Peter van Kraaij**, aangevuld met ander bronnenmateriaal.

Auteur en dramaturg Van Kraaij introduceert **een Vlaamse familie**: Staf, lid van de Dietse Militie-Zwarte Brigade en zijn vrouw Marije; hun zoon Jef, lid van het Vlaams Legioen aan het oostfront; hun dochter Mie, lid van de Dietse Meisjesscharen; Hubert, de broer van Staf en niet betrokken in de collaboratie; en nonkel Laurens, priester.

Hun getuigenissen worden afgewisseld met de stem van Channa, een jonge Joodse vrouw, en Aloysius, soldaat aan het Oostfront. Ontbreken evenmin op het appel: de Belg Léon Degrelle, oprichter van de fascistische beweging Rex, en Otto Skorzeny, Oostenrijker en gelauwerd SS-officier.

Yellow is **een meertalig koor dat de grimmige tijdsgeest van de jaren 1930 evoceert**, live ondersteund door de muziek van componist en multi-instrumentalist Sam Gysel.

CAST:

Peter Seynaeve, Chris Thys, Lien Wildemeersch, Bert Luppès, Oscar Van Rompay, Maria Shulga, Valéry Warnotte, Philip Kelz, Tobias Artner

OVER LUK PERCEVAL:

[Luk Perceval](#), oprichter van de legendarische Blauwe Maandag Compagnie, is een internationaal gelauwerde en bekroonde regisseur. Bij NTGent werkt hij aan een spraakmakende trilogie *The Sorrows of Belgium* over donkere passages uit de geschiedenis van het land. Eerder was er al *Black*, over de wreedheden in Congo. In het voorjaar van 2022 volgt *Red*, over de terroristische aanslagen in Brussel in 2016.

"DE CAST IS FOUTLOOS: VOORAL LIEN WILDEMEERSCH (MIE) EN PETER SEYNAEVE (DE VADER) HOUDEN IN ELKE SCÈNE DE AANDACHT VAST. GEZIEN DE OMSTANDIGHEDEN IS 'YELLOW' EEN VERBLUFFENDE PRESTATIE."
--- [THE NEW YORK TIMES](#) OVER DE FILMVERSIE VAN 'YELLOW'

"HET IDEE WAS OM EEN ALTERNATIEF 'HET GEZIN VAN PAEMEL' TE MAKEN: WE NEMEN HET OERDRAMA VAN HET VLAAMSE THEATER ALS MODEL VOOR EEN VERHAAL OVER EEN VLAAMS GEZIN DAT EEN ZON AAN HET OOSTFRONT VERLIEST."
--- UIT INTERVIEW MET LUK PERCEVAL EN BRUNO DE WEVER ([DE MORGEN](#))

DOWNLOAD ALLE PERSFOTO'S [HIER](#)

“ZELDEN ZO'N AANGRIJPENDE ALLIANTIE
GEZIEN TUSSEN THEATER
EN CINEMATOGRAFIE”

--- UIT JURYVERSLAG [THEATERFESTIVAL 2021](#)

NTGent

NTGent
Sint Baafsplein 17
B-9000 Gent
www.ntgent.be

Jonas Mayeur
Persmedewerker
jonas.mayeur@ntgent.be
+32 (0) 498 62 02 30

LUK PERCEVAL OVER 'YELLOW'

"Theater is een herinneringsritueel. We moeten onze eigen geschiedenis blijven vertellen aan elkaar, als een soort mantra, om onszelf te herinneren aan de gruweldaden waartoe we in staat zijn. Dat is voor mij het grote belang van de trilogie 'The Sorrows of Belgium' en van 'Yellow'. Laat ons het verleden niet vergeten, en laat ons waakzaam blijven. Zeker nu ineens, zoals in de jaren 30, mensen opnieuw gaan geloven in doortrapte leiders met bedrieglijk simpele slogans."

[→ BEKIJK HIER DE TRAILER](#)

SPEELDATA

@NTGENT

30/09 (première)
01, 02 & 03/10
05, 06, 07, 08/01/2022

ON TOUR (INT.)

08 & 09/10 – St. Pölten (Landestheater Niederösterreich)
10 & 11/11 – St. Pölten (Landestheater Niederösterreich)

[Bekijk de website voor de laatste updates](#)

NTGent

NTGent
Sint Baafsplein 17
B-9000 Gent
www.ntgent.be

Jonas Mayeur
Persmedewerker
jonas.mayeur@ntgent.be
+32 (0) 498 62 02 30

INTERVIEWS

→ [BEKIJK HET INTERVIEW MET REGISSEUR LUK PERCEVAL OVER 'YELLOW'](#)

→ [TIJDENS DE CREATIE VAN 'YELLOW' HAD DE CAST EEN UITGEBREID GESPREK MET HISTORICUS BRUNO DE WEVER. BEKIJK HET HIER.](#)

Dramaturgen Steven Heene en Margrit Niederhuber schreven elkaar een brief

BESTE MARGIT,

Laat ik beginnen met te zeggen hoezeer ik uitkijk naar dit project. En hoe fijn het is om van gedachten te wisselen met zo'n genereuze en ervaren collega uit Oostenrijk, een land dat in Belgische ogen doorgaans vooral wordt geassocieerd met zijn hoofdstad Wenen. En met skiën. Hoe oppervlakkig werkt het verstand, als we het niet trainen om wat langer te kijken, of te lezen.

Als lezer geef ik de voorkeur aan non-fictie boven fictie. En nu, met Luk Perceval als regisseur, krijgen we opnieuw de kans om ons te verdiepen in een turbulent historisch hoofdstuk dat vandaag nog steeds nazindert – soms op subtiele wijze, soms expliciet. Terwijl ik dit schrijf, ben ik me ervan bewust dat *Yellow*, deel twee van de trilogie *The Sorrows of Belgium*, een behoorlijk complex verhaal is om te vertellen, zelfs tussen historici (wat wij uiteraard niet zijn). Reden te meer om terug te blikken, in een poging om sommige van de sterke overtuigingen en emoties in België en Vlaanderen in de jaren 1930 en 1940 te begrijpen. Overtuigingen en emoties die duidelijk verband hielden met politieke spanningen in heel Europa, ook in Italië bijvoorbeeld.

Tegelijkertijd is de Belgische context specifiek, te beginnen met de tweetalige realiteit – of beter: drietalig – die tot fricties leidde. En dat is nog steeds het geval. *Co-housing*, noemen we dat nu. In die zin is het huis België een precedent voor Europa als unie. Hoe kunnen mensen zich met elkaar verbinden en identificeren, als ze niet dezelfde taal spreken? Het is een vraag die we willen onderzoeken, ook als theatermakers. Per slot van rekening hebben we natuurlijk veel gemeen. **We willen allemaal vrijheid en bescherming, we hebben dezelfde economische behoeften, we staan allemaal voor dezelfde uitdagingen in een wereld die snel verandert en die verwarring zaait.**

Daarom was het interview dat we organiseerden met Bruno De Wever, historicus en professor aan de Universiteit Gent, zo de moeite waard. Hij nam de tijd om de gemoedstoestand van de Vlamingen van pakweg honderd jaar geleden uit de doeken te doen. Met nuance, maar kritisch, legde hij een tijdperk uit – de jaren 1930 – waarin de frustraties van de Eerste Wereldoorlog, gecombineerd met buitenlandse evoluties, een deel van de bevolking aanzette tot radicalisering. Daar situeert zich precies de paradox

van de Collaboratie: **hoe is het mogelijk dat de droom van een Vlaamse onafhankelijkheid, als reactie op de Franstalige Belgische elite van die tijd, leidt tot een samenwerking met de Duitsers, hetzelfde volk dat ons land decennia eerder bezette?** Is dat geen overduidelijke tegenstrijdigheid?

Het kortste antwoord op die vraag is: omdat de Vlaams-nationalisten in het Duitse offensief een opportuniteit zagen. De Eerste Wereldoorlog had bewezen, met de vernederlandsing van de Gentse universiteit in 1916 die het Frans als standaardtaal verving, dat een Duitse aanwezigheid in België nuttig kon zijn, om politieke redenen (*Flamenpolitik*). En, zoals professor De Wever zei, de context van een oorlog – of de dreiging van een oorlog – creëert soms de omstandigheden om de agenda door te drukken, vooral toen duidelijk werd dat de ambitie van een Vlaamse onafhankelijkheid geen meerderheid had, dat wil zeggen, niet in het aantal stemmen van het volk. Bovendien was er in de jaren dertig een grote economische crisis, zoals we weten. Die begon in de Verenigde Staten met de crash op de beurs in 1929, wat leidde tot de Grote Depressie die zich ook in Europa liet voelen.

In 1932 bijvoorbeeld was bijna één Belg op drie werkloos, als gevolg van de internationale recessie. Het leidt tot een reeks stakingen en protestmarsen in bijna elke stad datzelfde jaar. De geschiedenis heeft ons meermaals geleerd dat een slechte economie leidt tot politieke radicalisering, en dit is wat er in België gebeurde: de zogenaamde traditionele politieke partijen, waaronder de socialisten (BWP) en de katholieken, werden beschuldigd van malversaties in hun banken. Deze schandalen voedden een algemene verontwaardiging en maakten plaats voor populistten als Léon Degrelle, die de 'vuile' politiek uitdaagde met zijn 'zuivere' beweging, Rex genaamd.

De opkomst en neergang van Degrelle, de bekendste Belgische collaborateur, is een ongelooflijk verhaal, rijk genoeg voor een aparte monoloog. Zijn welsprekendheid, zijn politiek opportunisme, zijn onhandige strategische manoeuvres (in zijn poging om de Walen, de Vlamingen, de Duitsers te bekoren), zijn onwaarschijnlijke toespraken (we hebben er enkele in *Yellow* geciteerd, zoals zijn uitleg waarom Franstalige Belgen tot de grote Germaanse familie behoorden, waarbij hij een schimmige retorische logica van 'Bloed' en 'Bodem' improviseerde) ... Hij was als figuur, op zijn zachtst gezegd, *larger than life*. Maar, nog verbazingwekkender, hij kwam ermee weg en leidde na de oorlog een rustig en comfortabel leven in Spanje. Ondanks zijn avonturen aan het Oostfront, waar hij de nazi's had geholpen in hun strijd tegen het Rode Leger. Iets wat hij gemeen heeft met Otto Skorzeny, een van de merkwaardige figuren uit uw land, Oostenrijk. Het lef van deze mannen, in de manier waarop ze hun daden rechtvaardigden, of probeerden te rechtvaardigen!

Het herinnert ons eraan dat, in deze tijd van *fake news* en trumpisme (en laten we vooral Poetin en zijn propagandamachine niet vergeten, en de manier waarop hij omgaat met oppositie), de geschiedenis zich min of meer herhaalt. Telkens weer zien we hoe collectieve emoties kunnen worden gemanipuleerd en

uitgebuit door de kunst van de retoriek, dat politiek en identiteit een lastige maar effectieve combinatie zijn, en dat (mannelijke) leiders veel krediet krijgen, zolang ze maar charismatisch en uitgesproken zijn. Zelfs als hun verhaal duidelijk giftig is.

In *Yellow*, dat grotendeels gebaseerd is op een nieuwe speelttekst van onze dierbare collega Peter van Kraaij, luisteren we naar echo's van deze retoriek. Maar we zoomen ook in op een gezin, **een ménage à trois, met twee broers die tegenover elkaar staan, en een vrouw-moeder tussen hen beiden in. En een zoon. Hij wordt aangemoedigd om ten strijde te trekken, uitgerekend door zijn oom-priester.** Het roept de vraag op waar onze politieke overtuiging begint. In ons hoofd, of in ons hart? Is het iets dat we omhelzen omdat het deel uitmaakt van onze opvoeding, of begint het pas als we voor onszelf beginnen te denken, als reactie op onze eigen achtergrond?

De antwoorden op deze prangende vragen zijn gelaagd. En dus niet zo zwart-wit als we zouden willen. **Terugkijkend op onze eigen paradoxale geschiedenis, kunnen we, in het beste geval, een aantal schakeringen ontdekken.** Schakeringen van geel, zeg maar. Een fascinerende context, dat zeker, waarin verschillende ruimten met elkaar verbonden zijn: de huiskamer en de keuken, de slaapkamer, de biechtstoel in de kerk, het café en het politieke forum, het oorlogsgebied.

ALLES GUTE,
STEVEN

NTGent

NTGent
Sint Baafsplein 17
B-9000 Gent
www.ntgent.be

Jonas Mayeur
Persmedewerker
jonas.mayeur@ntgent.be
+32 (0) 498 62 02 30

LIEBER STEVEN,

Onze reis loopt stilaan ten einde en ik ben je zeer dankbaar voor jouw gezelschap, jouw suggesties en ideeën. Bedankt om jouw ervaringen met mij te delen. We hebben een lange tocht gemaakt en hebben verborgen zaken opgespoord die bij ons thema passen. Luk en ik hebben deze tijden al eerder opgedolven, toen we de film *Die verborgene Stadt* maakten over het naziverleden van de Oostenrijkse stad Linz. De klamme duisternis van de kelders en bunkers waar we toen filmden, is ook nu weer voelbaar.

Steeds opnieuw vragen wij ons af hoe dat toch is kunnen gebeuren, waarom zovelen die holle leuzen hebben gevolgd. **Zou een volstrekt ander samenlevingsproject, een vrije, respectvolle en solidaire samenleving, ook mogelijk zijn geweest?** Daarbij vragen we ons ook af hoe sterk deze ideeën vandaag nog doorwerken, wat populist en rechts-radicalen vandaag kunnen bereiken, hoe zij indruk kunnen maken op de mensen. De Führer-cultus was een van de meest in het oog springende kenmerken. Als Oostenrijkse moet ik nu Freud citeren: 'Het geweten wordt niet aangewend bij alles wat ten gunste van het object geschiedt; in de blinde verliefdheid wordt men zonder wroeging een misdadiger.'

Deze vragen duiken op in België en Oostenrijk en in vele andere landen. Des te belangrijker is onze zoektocht naar sporen, onze poging om te peilen naar de beweegredenen. De frustratie na de Eerste Wereldoorlog en de economische crisis van de jaren 1930 zien we in beide landen... en ook de zogenaamd sterke leiders die oplossingen uitschreeuwden.

Het wegwerken en verwerken van het fascisme houdt Oostenrijk sinds 1945 bezig. De 'Anschluss' in maart 1938 was zonder twijfel een militaire gewelddaad. Dit feit kan evenwel niet verhullen dat duizenden Oostenrijkers deze gewelddaad geestdriftig hebben toegejuicht, zij hebben hun voorheen illegale linten met hakenkruisen tevoorschijn gehaald en hebben hun joodse bureaus gemolesteerd. Duizenden Oostenrijkers namen deel aan de ergste nationaalsocialistische misdaden. In de dagen van maart 1938 was Oostenrijk zelf een fascistische dictatuur. Het geloof in de toekomstige levensvatbaarheid van een democratische en solidaire Republiek Oostenrijk overheerste er niet. Naar analogie daarmee hebben wij het in onze voorstelling over de operettestaat België.

Toch mag niet worden vergeten dat op de avond van de machtsgreep, op 12 maart 1938 dus, de treinen naar Bratislava en Tsjechië vol zaten en dat in die eerste dagen 70.000 mensen werden gearresteerd. Anderzijds toonden de afgrijselijke en vernederende 'Reibpartien' de omvang van het Oostenrijkse antisemitisme. Joodse inwoners van Wenen werden daarbij gedwongen met loog en borstels anti-nazisymbolen en slogans van huisgevels en voetpaden te schrobben.

De fascistische terreur overspoelde het land met de actieve hulp van vele autochtonen: arrestaties en transporten naar concentratiekampen, *arianisering*,

ontvreemding van Joodse eigendommen en uithuiszettingen. **In 1942 werden alle 45.000 Joden die nog in Wenen woonden (en die men te pakken kon krijgen) gedeporteerd naar concentratie- en vernietigingskampen.**

Toen de Geallieerden Oostenrijk binnenmarcheerden, gaven veel steden zich zonder slag of stoot over. **Toch werd de bevrijding van Oostenrijk door velen opgevat als een bezetting. Opnieuw voelden de Oostenrijkers zich slachtoffers: in 1938 was Oostenrijk het eerste land dat door Hitler werd bezet.** Tijdens de oorlog hebben zij honger geleden en bombardementen ondergaan, en van concentratiekampen wilden zij later niets geweten hebben. Veel Oostenrijkers nestelden zich gemakshalve in geheugenverlies, maar in het buitenland vergat men dit niet.

De verwerking van de nazimisdaden ging van start. Dit was echter een gebaar van politieke berekening, geen berouw van de bevolking, die met de slachtoffers nauwelijks medeleven betoonde. Reeds in april 1945 werden in een regeringsverklaring de gerechtelijke bestraffing van nazimisdaden en een verbodswet aangekondigd. Geallieerde militaire rechtbanken, volksrechtbanken en de Oostenrijkse rechterlijke macht vervolgden nazimisdadigers. Vanaf 1948 echter werd meermaals amnestie afgekondigd, ongeveer 90% van alle geregistreerde nationaalsocialisten werd vrijgesproken. Bovendien veranderde ook de politieke situatie op het wereldtoneel. Na het uitbreken van de Koude Oorlog hadden de westerse bezettingsmachten geen belangstelling meer voor de vervolging van nazimisdadigers; hun nieuwe vijanden waren de communisten. **Specifiek uitgekozen nazimisdadigers werden medewerkers van de CIA, zoals Robert Jan Verbelen, die in België bij verstek ter dood was veroordeeld.** Hij verwierf de Oostenrijkse nationaliteit in 1958 en werd in 1965 door een Oostenrijkse rechtbank vrijgesproken. Hij was een van de sterren van de oude en nieuwe nazi's. Niet echt een Oostenrijks-Belgische samenwerking om trots op te zijn. Reeds in 1949 werd een partij opgericht die een vergaarbak van oude nazi's was. Met enig succes. Wie zich echter in het verzet tegen het nationaalsocialisme had onderscheiden, wie na de oorlog de slachtoffers wilde herdenken, werd geïsoleerd en gediscrimineerd.

In Oostenrijk kwam het keerpunt pas in 1986 naar aanleiding van de verkiezing van Kurt Waldheim tot bondspresident. Waldheim had niets anders gedaan "dan vele andere Oostenrijkers" – in zijn woorden –, hij was gedwongen geweest om deel te nemen aan de oorlog en had niets geweten van de misdaden van de Wehrmacht. Maar Waldheim had zo veel geweten dat hij liever loog over zijn oorlogsjaren in de Balkan. Waldheim werd nipt verkozen in de tweede stemronde, maar deze controverses hadden de slachtofferthese aan het wankelen gebracht. **In 1991 herdefinieerde de Oostenrijkse bondskanselier Franz Vranitzky de rol van Oostenrijk als medeplichtig aan de nazimisdaden. Sindsdien is er veel gedaan, maar... de populistische FPÖ werd sterker.**

De open grenzen vanaf 1990 hielpen deze partij naar nieuwe hoogten, een nieuw vijandbeeld werd gecreëerd: de vreemdeling. Vandaag zijn de vluchtelingen het nieuwe vijandbeeld, er wordt gesproken over omvolking, over de vernietiging van het christelijke Europa, net als Léon Degrelle in de openingsscène van ons toneelstuk. Onze reis samen was een opwindende reis in de krochten van onze twee landen. Het was ook een reis in die onbeschrijflijke coronatijden, tijden waarin omhelzingen een bedreiging vormen en samen vieren niet toegelaten is. Hoe jammer, want dat zou onze reis ook deugd hebben gedaan.

Wij zullen het goedmaken wanneer onze witte, grijze, zwarte en gele theatervoorstelling opnieuw samen met het publiek kan worden beleefd. Dan zullen we een glas drinken op onze reis en op de theatrale ervaring die ze creëerde.... en voortwerken.

VRIENDELIJKE GROETEN,
MARGIT